

28.4.2023

D/329/04.09.02/2022

Tarkastuskertomus 7/2023 Vanhat tietojärjestelmät

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- liikenne- ja viestintäministeriö, 20.4.2023 (ei huomautettavaa),
- oikeusministeriö, 21.4.2023 (ei lausuttavaa),
- Oikeusrekisterikeskus, 21.4.2023,
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, 24.4.2023,
- Ulosottolaitos, 24.4.2023,
- valtioneuvoston kanslia, 24.4.2023,
- valtiovarainministeriö, 24.4.2023,
- Valtion tieto- ja viestintäteknikkakeskus Valtori, 25.4.2023 (ei lausuttavaa).

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Palautteen antajien lausunnoissa on pääosin yhdytty kertomusluonnoksen kannanottoihin. Kertomusluonnoksessa esitetyt suositukset ovat liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan perusteltuja. Traficom pitää tarkastuskertomusluonnoksessa esitettyjä suosituksia hyvinä. Oikeusrekisterikeskuksen mukaan tarkastusviraston suositukset ovat hyviä ja perusteltuja ja oikeusministeriö kertoo olevansa samaa mieltä Oikeusrekisterikeskuksen kommentteissa.

Suositusluonnoksiin kohdistuvissa kommentteissa Ulosottolaitos pitää VTV:n suosituksia pääosin hyvinä, joskin suhtautuu pienellä varauksella avoimeen lähdekoodiin perustuvaan suositukseen.

VTV toteaa Ulosottolaitoksen lausunnon johdosta, että suositukset eivät perustu avoimen lähdekoodin käyttöön. Suosituksessa 1 yleisesti käytössä olevan teknologian asettamisella etusijalle viitataan esimerkiksi yleisiin ohjelmointikieliin, joihin löytyy laajalti osaamista eri markkinatoimijoilla. Havaintoluvuissa avoimen lähdekoodin käyttöä on käsitelty yhtenä mahdollisuutena toimittajariippuvuuden välttämiseksi.

Traficom on esittänyt muutosehdotuksen suositukseen 2. Valtioneuvoston kanslia ehdottaa suosituksessa 1 esitetyn asian tuomista esiin myös suosituksessa 4.

VTV toteaa Traficomien lausunnon johdosta, että suositukseen 2 on muutosehdotusten pohjalta lisätty järjestelmäkokonaisuuden taso. Järjestelmäkokonaisuuden / järjestelmäomaisuuden hallintaa on käsitelty myös tarkastuskertomuksen havaintoluvussa 2. VTV katsoo, että suosituksessa 4 ei ole syytä toistaa suosituksessa 1 esitettyä asiaa, vaan suositukset tukevat toisiaan.

Muista lausujista valtiovarainministeriön mukaan ensimmäisen suosituksen sisältö on osin ristiriitainen säädösten ja toisen suosituksen kanssa. Valtiovarainministeriö esittää ensimmäistä suositusta

muokattavaksi. Suosituksessa voitaisiin valtiovarainministeriön mukaan korostaa toimivaltaisen viranomaisen ts. viraston vastuuta elinkaaren hallinnassa. Valtiovarainministeriö esittää lisäksi kahta uutta suositusta lisättäväksi investointien suunnittelusta ja sitä kautta elinkaaren hallintaa liittyvistä käytössä olevista menettelyistä.

VTV toteaa lausunnon johdosta, että viranomaisten järjestämismvastuu tietojärjestelmän elinkaaren hallinnasta todetaan suosituksessa 2.

VTV:n lähtökohtana on, että tavoitteena tulee olla kaikkien valtion tietojärjestelmien hallintaan (ei pelkästään toimialasidonnaisten) sovellettavat elinkaaren hallinnan yhtenäiset käytännöt. Yhtenäiset käytännöt ovat avainasemassa siinä, että myös tulevaisuudessa vanhenevat tietojärjestelmät ja niiden hankinnat suunnitellaan elinkaari huomioon ottaen.

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Kaikki lausunnoissa esitetyt korjaus- ja täsmennysehdotukset on otettu huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Teknisluonteisia täsmennyksiä ja korjauksia tehtiin esimerkiksi Traficom ja valtioneuvoston kanslian kommenttien pohjalta korostamaan vanhojen tietojärjestelmien tietoturvariskejä. Kuvion 2 osalta Oikeusrekisterikeskuksen ja Ulosottolaitoksen täsmennys on lisätty kuviota käsittelevään tekstikappaleeseen. Oikeusrekisterikeskus ja Ulosottolaitos ovat lisäksi täsmentäneet, että Uljas-järjestelmän uudistamiseen tähtävää projektia ei ole vielä päätetty käynnistää. Keskeisenä täydennyksenä huomioitiin valtioneuvoston kanslian toive vertailusta elinkaaren loppuvaiheen kustannusten ja uuden järjestelmän käyttöönoton välillä.

Valtiovarainministeriö konkretisoi launnossaan tarkastuskertomusluonnoksen havaintolukuja 2.2 ja 2.3.

VTV toteaa valtiovarainministeriön lausunnon johdosta, että ymmärtää valtiovarainministeriön esittämän ajatuksen elinkaarikuvauksesta osana ICT-salkunhallintaa. VTV:n näkemyksen mukaan valtiovarainministeriön on mahdollista edistää omilla toimillaan esitettyä yhtenäistä toimintatapa. VTV toteaa lisäksi lausunnon johdosta, että valtiovarainministeriön ehdotus korjausvelan kokonaiskuvan tuottamisesta on yksi konkreettinen vaihtoehto suosituksessa 2 kuvattuun tietojärjestelmäkokonaisuuksien elinkaaren aktiiviseen suunnitteluun. VTV on lisännyt lopullisen tarkastuskertomuksen ko. lukuihin viittaukset valtiovarainministeriön lausuntoon.

Valtioneuvoston kanslia on esittänyt teknisluonteisena täsmennyksenä, että PTJ:n tilasta on tehty riskiarvio viimeksi vuonna 2021. Valtioneuvoston kanslia on lisäksi launnossaan tuonut esiin PTJ:n uudelleenkehittämisessä hyödynnettäviä dokumentteja kuten PTJ:n käyttötapauksia.

VTV toteaa valtioneuvoston kanslian lausunnon johdosta, että kyseiset tiedot ovat tarkastuksen tiedonhankintaa täydentäviä, joten niiden pohjalta ei ryhdytä tekemään muutoksia tarkastuskertomukseen. Tarkastuksen tiedonhankintavaiheessa toimitettu riskiarvio on vuodelta 2020. Se on ainoana toimitettuna riskiarviona oletettu uusimmaksi järjestelmästä tehdyksi riskiarvioksi. Valtioneuvoston kanslian tekemät täsmennysehdotukset on muilta osin lisätty lopulliseen tarkastuskertomukseen. Täydentävät tiedot löytyvät tarkastuskertomuksen julkaisun yhteydessä julkaistavasta valtioneuvoston kanslian launnosta.

Lisätietoja: Tarkastaja Sonja Huotari, p. 050 495 7330